

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Наукове товариство студентів, аспірантів,
докторантів і молодих вчених СумДУ

ПЕРШИЙ КРОК У НАУКУ

Матеріали
ІХ студентської конференції
(Суми, 25 лютого 2018 року)

Суми
Сумський державний університет
2018

ПРАВОВА ОХОРОНА БАЗ ДАНИХ

Неверова С. А., *студент*; СумДУ, гр. Ю-64

З кожним роком комп'ютеризована індустрія набирає обертів та змінює світ. Завдяки цьому перед нами відкривається великий спектр можливостей для вільної передачі, користування та доступу до будь-якої інформації. Але разом зі швидким розвитком інформації, постає проблема захисту створених даних. Охорона об'єктів інтелектуальної власності є необхідним та важливим завданням сьогодення.

Такими об'єктами вважаються твори, які повністю або частково відповідають критеріям охороноздатності та мають творчий характер. Одним з таких об'єктів є компіляція даних (база даних). Закон України «Про авторське право та суміжні права» визначає базу даних, як сукупність творів, даних або будь-якої іншої незалежної інформації у довільній формі, в тому числі – електронній, підбір і розташування складових частин якої та її упорядкування є результатом творчої праці, і складові частини якої є доступними індивідуально і можуть бути знайдені за допомогою спеціальної пошукової системи на основі електронних засобів (комп'ютера) чи інших засобів [1].

Законодавство України розмежовує бази даних на оригінальні та неоригінальні. Оригінальні бази даних характеризуються наявністю творчої праці та вважаються об'єктами авторського права, неоригінальні у свою чергу визначаються відсутністю творчого доробку і не захищаються авторським правом.

Отримання захисту авторських прав для бази даних залежить від оригінальності. Такі бази є оригінальними в тому випадку, коли вони являють собою власне інтелектуальне творіння автора. Тому авторське право прагне захистити таку інтелектуальну творчість автора, час, навички й робота якого спрямовані на підбір та впорядкування баз даних.

Директива ЄС No 96/9 передбачає подвійну систему охорони. З одного боку, бази даних як збори відомостей, що відрізняються за своїм підбором і розташуванням матеріалу, якщо підбір та систематизація змісту баз даних є інтелектуальним творінням автора, охороняються авторським правом. З іншої сторони, бази даних, що характеризуються змістовим характером та є добіркою певних

відомостей, охороняються правом «*sui generis*». Тобто охорона особливого або спеціального роду, що спрямована на відшкодування інвестицій і зусиль, витрачених укладачами (традиційні списки розсилок, списки клієнтів, довідники телефонних номерів).

За порушення визначених прав автора бази даних та інших осіб, відповідно до законодавства України, встановлюється юридична відповідальність, що розуміє під собою адміністративну, цивільно-правову та кримінальну. Тож до правопорушників можуть бути застосовані штраф з конфіскацією незаконно виготовленої продукції та матеріалів, зобов'язання відшкодування завданої шкоди, виплата компенсації, а також припинення протиправної діяльності, повернення до початкового стану та здійснення заходів для превенції таких дій.

Питання охорони баз даних несе в собі не тільки індивідуальне, а й національне та міжнародне значення. Створені бази даних, які є складовими частинами комп'ютерних програм, можуть бути взламани та знищені, що також порушує права власників та завдає великі збитки. У такій ситуації опинилася Україна влітку 2017 року, коли її атакував вірус Petya. 1508 юридичних і фізичних осіб мали подати скарги до кіберполіції за втручання вірусу Petya та знищення даних, що дає підстави вважати, що охорона баз знаходиться на дуже низькому рівні.

Законодавство України з питань правової охорони баз даних знаходиться в стадії формування. Формуючи нормативно-правові акти цього напрямку наша держава повинна спиратися на досвід європейського співтовариства. Сьогодні найбільш врегульованими є питання правової охорони оригінальних баз даних, використання баз, що захищаються інститутом *sui generis* та захист прав на них в Україні врегульовані недостатньо, що потребує розробки спеціального закону, або внесення доповнень в діючі нормативно-правові акти. Також потребує врегулювання питання відповідальності за умисне знищення баз даних, що досить часто трапляється під час здійснення хакерських атак на бази даних державних установ та приватних підприємств, які їх зазнали.

1. Закон України «Про авторське право та суміжні права» № 3792-ХІІ від 23.12.1993 [Електронний ресурс]. - [Режим доступу]:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>

Керівник: Плотнікова М.В., доцент, к.ю.н.